

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1393
Toplantı Tarihi/Sayısı : 14.2.2024/38
Karar Numarası : 2024/144
Başvuran : D. G.
Başvuran Vekili : Av. A. Ö.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Ceza İnfaz Kurumundaki başvuranın yanında kalan çocuğunun ihtiyaç duyduğu tedavi hizmetlerine yeterli düzeyde erişemediği için işkence ve kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran başvuru dilekçesinde özetle;

a. Ceza İnfaz Kurumunda iki yaşındaki çocuğuyla birlikte kaldığını, çocuğunun ellerinde oluşan yaralar nedeniyle Ceza İnfaz Kurumunda görevli hekim tarafından muayene edildiğini ancak hekimin çocuğuyla yeterince ilgilenmediğini, reçete ettiği ilaçların yeterli olmadığını ya da çocuğa uygun olmadığını,

b. Bu nedenle çocuğunun hastaneye sevk edilmesini istediğini ancak taleplerinin karşılanmadığını ve genel olarak Kurumda ilaçların geç temin edildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Kurum revirine başvurusu üzerine çocuğunun muhtelif zamanlarda Kurum revirinde muayene edildiğini, bu muayenelerin ardından hekimin reçete ettiği ilaçların temin edilerek başvurana teslim edildiği ve çocuğun aşılarının yapıldığı,

b. Başvuranın çocuğunun ellerinde görülen yaralar için Kurum hekiminin merhem ve okyanus suyu reçete ettiği, söz konusu ilaçların temin edilerek başvurana teslim edildiği ve bir haftalık tedavi ve takibin ardından söz konusu şikayetin ortadan kalktığı belirtilmiş ve Kurumumuzun talebi üzerine Kurum hekiminin başvuruya ilişkin yazılı görüşü de iletilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran vekili tarafından yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı" başlıklı 17'nci maddesinde yer alan düzenleme şöyledir: "Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz...”

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. Mezkur Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *"özürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği"* hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Karar türleri"* başlıklı 65'nci maddesine göre; *"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."*

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

11. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

12. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

13. Somut olayda başvuran, Ceza İnfaz Kurumunda birlikte kaldığı çocuğunun ihtiyaç duyduğu tedavi hizmetlerine yeterli düzeyde erişemediğini ileri sürmektedir.

14. İşkence ve kötü muamele yasağı devletin alıkonulmuş kişilere işkence, kötü muamele, gayriinsani ve küçültücü muamele veya ceza uygulamayacağını ifade etmekte olup bu doğrultuda devletlere negatif ve pozitif yükümlülük yüklemektedir.

15. Devletler işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin pozitif yükümlülükleri sağlık hakkına ilişkin

korumayı kapsamaktadır. Alıkonulma merkezindeki kişinin fiziksel refahı ve kişiye sunulacak tıbbi koruma idarenin pozitif yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiğinde; alıkonulmanın doğasından kaynaklanan zorlukların dışında zorluk ve sıkıntı yaşanmaması, insan onuruna uygun bir şekilde sağlıklarının korunması ve gereken tedavi hizmetlerine tam ve zamanında erişebilmesi gerekmektedir (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Kudla/Polonya*, B.No: 30210/96, 26/10/2000, para. 94). Bu bağlamda alıkonulma merkezindeki kişinin sağlık hizmetlerine erişiminin engellenmesi kötü muamele yasağı çerçevesinde incelenebilecek bir iddia olarak değerlendirilmiştir. Öte yandan iddiaların yeterince ciddi, açık ve tutarlı emarelerden ya da aksi ispat edilmemiş birtakım karinelere oluşması gerekmektedir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Hakan Olğun*, B. No:2014/15588, 25/1/2018, para. 43).

16. Ceza infaz kurumundaki bir kişinin doktor tarafından muayene edilmesi ve bu bağlamda sağlık hizmetlerinden faydalanan olması doğrudan tıbbi yardımın yeterli olduğu anlamına gelmemektedir (AİHM, *Hummatov/Azərbaycan*, B.No:9852/03 ve 13413/04, 29/11/2007, para. 116). Yetkililerin kişinin ceza infaz kurumunda bulunduğu süre boyunca sağlık durumuna ilişkin kapsamlı ve düzenli kayıt tutması (AİHM, *Khudobin/Rusya*, B. No:59696/00, 26/10/2006, para.83) ve tedavi hizmetlerinin hızlı, doğru ve sistematik olması da (AİHM, *Melnik/Ukrayna*, B.No:72286/01, 28/3/2006, para. 104-106) devletin işkence ve kötü muamele yasağı kapsamında pozitif yükümlülükleri arasındadır. Bu çerçevede ceza infaz kurumunda sunulan sağlık hizmetlerinin halka genel olarak sunulan sağlık hizmetleriyle kıyaslanabilir düzeyde olması beklenmektedir (AİHM, *Blokhin/Rusya*, B. No:47152/06, 23/3/2016, para.137).

17. Başvuran başvurusunda Kurum revirinde çocuğuna sunulan sağlık hizmetlerinin yetersiz olduğunu ve hastaneye sevk işleminin yapılmadığını iddia etmektedir. Yapılan incelemede, başvuranın ve başvuranın yanında kalan çocuğunun sağlık bilgilerine ilişkin kayıtların tutulduğu, söz konusu kayıtlarda başvuranın Kurum revirine başvurusu üzerine başvuranın çocuğunun 11/7/2023, 7/6/2023, 14/6/2023 ve 21/6/2023 tarihlerinde muayene edildiği, söz konusu muayeneler sonucunda Ceza İnfaz Kurumunda görevli hekim tarafından uygun görülen ilaçların reçete edildiği ve başvurana teslim edildiği görülmüştür. Ayrıca çocuğun aşılarının Kurum reviri tarafından takip edildiği, gerekli aşılarda zamanında yapıldığı anlaşılmıştır.

18. Tedavi süreci tıbbi bir değerlendirme yapılmasını gerektirmekte olup görevli sağlık personelinin görüşlerinin dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda başvuruya konu edilen rahatsızlığa ilişkin tedavi sürecini yürüten hekimin yazılı görüşü alınmıştır. Bu görüşte Ceza İnfaz Kurumunda görevli hekim, başvuranın 21/6/2023 tarihindeki başvurusu üzerine üzerine çocuğun ellerinin muayene edilerek tedavi için gerek gördüğü ilaçların temin edildiğini ve 1 haftalık tedavi sürecinin ardından çocuğun ellerinin iyileştiğini, sonrasında başvuranın herhangi bir yazılı ya da sözlü talepte bulunmadığını belirtmiştir.

19. Ayrıca söz konusu yazılı görüşte hekim, Kurumda görevli hekim olarak ihtiyaç halinde hastaneye sevk işlemini kendisinin gerçekleştirdiğini vurgulamış ve yazılı görüşün ekinde başvuranın ve başvuranın çocuğunun muhtelif zamanlarda hastaneye sevk edildiğine ilişkin evrakı Kurumumuza iletmiştir.

20. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne ilişkin başvuranın vekilinden 27/7/2023, 18/8/2023 ve 13/12/2023 tarihlerinde yazılı görüş istenmiş ancak yazılı görüş sunulmamıştır.

21. Bütün bu süreç bir bütün olarak incelendiğinde, başvuranın çocuğunun tedavisinin Ceza İnfaz Kurumunda görevli hekiminin tıbbi değerlendirmesine bağlı olarak yürütüldüğü, hekim tarafından gerek görülmesi durumunda hastaneye sevk edildiği, dilekçede belirtilen rahatsızlığa ilişkin ilaçların temin edildiği ve yürütülen tedavi sonucunda çocuğun sağlığına kavuştuğu anlaşılmıştır. Başvuranın aksi yönde görüş sunmadığı da göz önünde bulundurulduğunda, kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

14/2/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye